

עין משפט נר מצוה
צב א ב ממי פיי מהל' חסורי ביאה הל' בל':

תום' הרא"ש
שומר גופיה בא עליהן. ואם הוה אשה או סריס אפשר שהנתי אחרים לבא עליהם: וז"ל למסתמא. אע"ג דברישא נמי קתני סתמא לא חשיב סתמא דהא קא פליג עליה ר' (שמעון) [ישמעאל] והוי סתם ואח"כ מחלוקת כדמוכח בפרק (הערל) [החולין] (יבמות דף סב):

שְׁתוּם העין. שמוס הוא לשון גילוי ופתיחה כדמתרגם דשפיר חזי וכן צלשון משנה במסכת ע"ז (דף סט.) הוי לשון פתיחה כדי שישתוס ויסתוס ויגוצ והכל דייק שנסתמה עינו מדכתיב שמוס העין לשון יחיד והא דכתיב (במדבר כד) וגלוי עינים היינו לפי מה שהיה במחלה:

יומין קמי זכר ורבנן סמא דנפצא אשקיניהו ור' ישמעאל איכא גופא דלא מקבל סמא ^א אמר להם ר' ישמעאל מעשה בקלפטרא מלכת יוונית שנתחייבו שפחותיה הריגה למלכות וברדן ומצאן זכר לארבעים ואחד ונקבה לפ"א אמרו לו ^ב אין מביאין ראייה מן השוטים מאי טעמא הך דנקבה ^ג אייתרה ארבעין יומין והדר איעבר ורבי ישמעאל לשומר מסריניהו ורבנן ^ד אין אפוטרופוס לעריות אימא שומר גופיה בא עליה ודילמא אי קרעוהו להך דנקבה בארבעין וחד הוה משתכחא בזכר אמר אביי בסימניהון שוין: וחכ"א אחד בריית זכר ואחד בריית נקבה וכו': חכמים היינו ת"ק ^ה וכי תימא ^ו למסתמא רישא כרבנן ויחיד ורבים ^ז הלכה כרבים פשימא מהו דתימא מסתברא טעמא דרבי ישמעאל דקמסייע ליה קראי קמ"ל דרש רבי שמלאי למה הולד דומה במעי אמו לפנקס שמקופל ומונח ידיו על שתי צדעיו שתי אציליו על ב' ארכובותיו וב' עקביו על ב' עגבותיו וראשו מונח לו בין ברכיו ופיו סתום וטבורו פתוח ואוכל ממה שאמו אוכלת ושותה ממה שאמו שותה ואינו מוציא רעי שמא יהרוג את אמו ^ח וכיון שייצא לאויר העולם נפתח הסתום ונסתם הפתוח שאלמלא כן אינו יכול לחיות אפילו שעה אחת וגר דלוק לו על ראשו וצופה ומביט מסוף העולם ועד סופו שנאמר בְּהִלּוֹ נָרוּ עָלַי רֹאשִׁי לֹאֲרוּ אֵלַי חֹשֶׁךְ וְאֵל תַּתְמָה שְׁהִי אֲדָם יֵשֵׁן כִּאֵן וְרוּאָה חֲלוּם בִּאֲסַפְמִיָּא וְאִין לֵךְ יָמִים שְׁאֲדָם שְׂרוּי בְּטוּבָה יוֹתֵר מֵאוֹתָן הַיָּמִים שְׁנֹאמֵר ^ט מִי יִתְּנִי כִירְחֵי קִדָּם כִּימִי אֱלוֹהַּ יִשְׁמַרְנִי וְאִיזְהוּ יָמִים שִׁישׁ בֵּהֶם יִרְחִים וְאִין בֵּהֶם שְׁנִים הוּי אוֹמֵר אֱלוֹ יִרְחֵי לִידָה וּמִלְמַדִּין אוֹתוֹ כֹּל הַתּוֹרָה כּוֹלָה שְׁנֹאמֵר ^י וְיִוְרִנִי וְיֹאמֵר לִי יִתְּמֵךְ דְּבָרֵי לְבָבְךָ שְׁמוֹר מִצּוֹתַי וְחַיָּה וְאוֹמֵר ^י בְּסוּד אֱלוֹהַּ עָלַי אֲהֵלִי מֵאִי וְאוֹמֵר וְכִי תִימָא נְבִיא הוּא דְקֹאמֵר ת"ש בְּסוּד אֱלוֹהַּ עָלַי אֲהֵלִי וְכִיוֹן שְׁבֵא לֹאֲוִיר הָעוֹלָם בֹּא מֵלֶאךְ וּסְטֵרוּ עַל פִּיו וּמִשְׁכַּחוּ כֹּל הַתּוֹרָה כּוֹלָה שְׁנֹאמֵר ^י לִפְתַּח חֲטָאת רוּבִין וְאִינוּ יוֹצֵא מִשָּׁם עַד שְׁמִשְׁבִּיעִין אוֹתוֹ שְׁנֹאמֵר ^י כִּי לִי תִכְרַע כֹּל בְּרֵךְ תִּשְׁבַּע כֹּל לִשׁוֹן כִּי לִי תִכְרַע כֹּל בְּרֵךְ זֶה יוֹם הַמִּיתָה שְׁנֹאמֵר ^י לִפְנֵי יִכְרַעוּ אֲשֶׁר לֹא נִשָּׂא לְשׁוֹא נִפְשׁוּ וְלֹא נִשְׁבַּע לְמַרְמָה וּמָה הִיא הַשְׁבוּעָה שְׁמִשְׁבִּיעִין אוֹתוֹ תְּהִי צִדִּיק וְאֵל תְּהִי רֹשַׁע וְאִפִּילוֹ כֹּל הָעוֹלָם כּוֹלֹ אוֹמְרִים לֵךְ צִדִּיק אַתָּה הִיָּה בְּעִינֶיךָ כְּרֹשַׁע ^{יא} והוי יודע שהקב"ה טהור ומשרתיו טהורים וגשמה שנתן כך טהורה היא אם אתה משמרה בטהרה מוטב ואם לאו הריני נוטלה ממוך תנא דבי ר' ישמעאל מושל לכהן שמסר תרומה לעם הארץ ואמר לו אם אתה משמרה בטהרה מוטב ואם לאו הריני שורפה לפניך א"ר אלעזר

מדמהדר רבי ושנאה צלשון חכמים שמע מינה דהלכה כסתם ראשון ואף על פי שמחלוקת ר' ישמעאל צללו: **פנקס**. לוחין שכותבין בהן הגלחים: **אִזְלִינוּ**. אִישׁיִשְׁל"ש: **נפסא הפסוס**. פיו: ו**נפססא הפסות**. טבזר: **ט** **שמא** **יהרוג את אמו**. שצית הרחם אינו רחצ להוציא רעי הגאסף צו: **ס"ש** **בסוד אלוה עלי אהל**. והא חוקמיה צירחי לידה מדכתיב כירחי קדם: **ולא נשצע למרמא**. שקיים שצועתו לשמור את המורה דאי שצועה צעלמא אטו משוס דלא נשצע למרמא חשיב להו צעולין צהר ה':

ל:

שׁוֹמֵר גּוֹפִיָּה בֹא עָלֶיהָ. ואפילו היה סריס או אשה אפשר שהנתי אחרים לנא: **יְרַבִּי תִימָא** **צְמִיסְתַּמָּא** **כְּרַבְנָן**. ואע"ג דרישא נמי סתמא קתני לא חשיב סתמא כיון דפליג עליה רבי ישמעאל והוי אדרכה סתם ואח"כ מחלוקת כדאמרינן צהולין (יבמות מב.):

שְׁנֵי אֲצִילָיו עָל שְׁנֵי אֲרַכְבוּתָיו.

פ"ה אישיל"ש ור"ת פירש **דלציל** היינו קוד"א דלמר צפ' האומר משקלי (ערכין יט.): משקל ידי עלי משקל רגלי עלי כו' ומכניס ידו עד האציל ורגלו עד הארכוצה וקוד"א ציד הוא כנגד הארכוצה צרגל ועוד דהתם משמע דלציל הוא מרפק וצאהלות (פ"ה מ"ח) משמע שמנה לפי סדרי אצרי האדם דמרפק היינו קוד"א ועוד אמר צפ"צ דזבחים (דף יט.): לא יתגרו ציצע שאין חוגרין אלא כנגד אצילי ידיהם והיינו כנגד הקוד"א שדרך העולם לחגור וצצית השמי אדרכה שס הוא מקום זיעה':

ט **שְׁתוּם** העין. שמוס הוא לשון גילוי ופתיחה כדמתרגם דשפיר חזי וכן צלשון משנה במסכת ע"ז (דף סט.) הוי לשון פתיחה כדי שישתוס ויסתוס ויגוצ והכל דייק שנסתמה עינו מדכתיב שמוס העין לשון יחיד והא דכתיב (במדבר כד) וגלוי עינים היינו לפי מה שהיה במחלה:

המפלת חתיכה פרק שלישי נדה

הא קתני נדה. דכל דמיס שמראה טמאים. ומשני לכן הוזכר זכר שאס מראה ליום ל"ד ותחזור ומראה ליום מ"א תהא מקולקלת עד מ"ח שכשראתה ליום ל"ד ללידתה אמרינן טמאה אע"ג דלכתי משכי ימי טוהר דזכר מספקין לה צלא ולד ותשצ לנדה וכי הדר חזיא ליום מ"א שהוא ח' לראייתה ומרלה להיות שומרת יום כנגד יוס אמרינן ולד היה חזכר היה וראייה דיוס ל"ד דס טוהר היה והשתא הוה דהויא תחלת נדה והשתא מקלקלין לה דלא טבלה עד מ"ח שהוא ח' לראייה אחרונה ואי לאו משוס ספקא דזכר הוה טבלה למחר ליום מ"צ ממ"ג אי לאו ולד הוא הרי שומרת יום כנגד יוס היא ואי ולד הוא ונקצה היא אכתי הוה דס טוהר עד שמונים וספקא דזכר מקלקלא לה: **וכן לענין נקבה**. כלומר וספקא דנקבה נמי מקלקלא לה האי קלקולא: **עד פ"ח**. דלא טבלה עד פ"ח דאי הוה פשיטא לן דלאו ולד הוא הואי טבלה למחר ציוס פ"צ דראיית פ"א צאחד עשר יוס שצין נדה לנדה היא ומשוס דמספקא לן דילמא ולד הוה וראייה דיוס עד"ד דס טוהר הוה והשתא הווא תחלת נדה לא טבלה עד פ"ח: **טימא וטוהר צוכר**. מ' יוס צין שמיהן ו' לטומאה ול"ג יוס לימי טוהר: **נפשיצו הריגה**. ומתוך שעומדות ליהרג ניסו צהס ויחדוס לציאה וקרעו שמיהס לסוף מ' וגמלא אחד זכר ואחד נקבה: **פלה**. דאס נקבה תלד (ויקרא יב) קרא ימירא הוא דמצי למכתב ואס נקבה וטמאה שצועים דאא כתיב לעיל וילדה זכר: **מקמי זכר**. ואף ע"ג שיחדוס לצעול ציוס אחד שמא מעוברת היתה קודם לכן: **סמא דנפלא**. סס שמפלת צו ומנפלא כל זרע שצמעים קודם לכן: **לשומר מסריניהו**. שלא צא אדס עליהן אלא אותו היום: **ודילמא אי קרעו צו'**. לרצי ישמעאל פריך נהי נמי דלשומר מסריניהו אפ"ה מנלן שלא נוצרה נקבה עד פ"א דילמא אי קרעו להך ליום מ"א הוה משתכחא: **בסימניהון שוין**. נקבה שנמלא ליום פ"א לא היו אצריה ושערה וצפורניה אלא כשיעור של זכר ליום מ"א: **היינו ס"ק**. דתנא לעיל ליום מ"א תשצ לזכר ולנקבה ולנדה אלמא צריית נקבה ליום מ"א: **וי סימא**. רישא להכי תנא ליה לאשמועינן סתמא דמתניתין כרצנן וגשמע מינה דהלכתא כוותייהו ולא נהירא לי גירסא ופירושה דה"ל סתם ואח"כ מחלוקת ואין הלכה כסתם. ונ"ל דהכי גרס וכי תימא למסתמא כרצנן ויחיד ורצים הלכה כרצים פשיטא מהו דתימא כו'. והכי פירושה וכי תימא תנא הך סיפא לאשמעינן דסתמא דלעיל סתמא דרצנן היא ויחיד ורצים הלכה כרצים פשיטא דסתמא דרצים היא הואיל וסתמא תנייה רצי ולא אשכחן יחידא דלמר הכי דנימא פלוני היא: **מהו דתימא כו' קמשמע לן**.

הנהרות הב"ח

(א) גב' הך דנקבה אחרת ארבעין יומין:
גליון הש"ס
גב' וב"ת למסתמא עיי' מנחות יב ע"א מד"ה ומכ"ה:
הנהרות בזהר"ב
רנשבזרוב
א] גב' והוי יודע שהקדיה טוהר. י"צ עיין דרשת מהראנ"ח דף מה ע"ב:
לעזי רש"י
אישילי"ש. בתי-שחי.
מוסף רש"י
אין אפוטרופוס לעריות. אין אס יטלים להיות לה אפוטרופוס לומר לא נבעלה (כתובות יג.) אינו יכול להיות. משוס דלא יניק (יבמות שא.)

הנהרות הב"ח

(א) גב' הך דנקבה אחרת ארבעין יומין:
גליון הש"ס
גב' וב"ת למסתמא עיי' מנחות יב ע"א מד"ה ומכ"ה:
הנהרות בזהר"ב
רנשבזרוב
א] גב' והוי יודע שהקדיה טוהר. י"צ עיין דרשת מהראנ"ח דף מה ע"ב:
לעזי רש"י
אישילי"ש. בתי-שחי.
מוסף רש"י
אין אפוטרופוס לעריות. אין אס יטלים להיות לה אפוטרופוס לומר לא נבעלה (כתובות יג.) אינו יכול להיות. משוס דלא יניק (יבמות שא.)

מסורת הש"ס

(א) [מוספתא ספיד],
(ב) [שבת קד: מולין מט:],
(ג) [מולין יא: כטבות יג:],
(ד) [למן מט. ע"ש הוספתא וע' בפירש"י דהבא],
(ה) [בבבט ט. וש"נ],
(ו) [יבמות עא: ו] [נפ"א. יעב"ז],
(ח) פי תחת זרועותיו. רש"ל, ט) [נ"ל לפני ד"ה נפתח],
(י) לפי התוס' היו גורסין גירסא אחרת בגמ' וה"ג וכת' למסתמא כרצנן פשיטא ויחיד ורצים הלכה כרצים וע' מהר"מ, ט) [ויתר ביאור בתוס' מנחות נ]. ד"ה קיבורת ומוס' מולין קו: ד"ה אמר רב ועי' מוס' שבת כג. ד"ה מנרפקו ומוס' ערכין יט. ד"ה מנפקו, ט) שיד' לה לא.

תורה אור השלם

- ואם נקבה תלד וטמאה שבועים בנדחתה ורשעים יום וישבת ימים תשב על דמי ויקרה:
ויקרה יב ה
- בהלו גרו עלי ראשי לאורו אלך חשך:
איוב כט ג
- מי יתנני בידיו קדם כימי אלוה ישעוני:
- איוב כט ב
וידני יאמר לי יתקד דברך לפר שמר מצותי וחרה:
משלי ד ד
- באשר דהיתני כימי חרפי בסוד אלוה עלי אהלי:
איוב כט ד
- הלווא אם תטיב שאת ואם לא תטיב לפתח חצות רבץ ואלך תשוקתו ואתה תמשל בו:
בראשית ו ז
- בי נשבעתי וצא מפי אברהם דבר ולא ישוב כי לי חבורע כל בך תשבע כל לשון:
ישעיהו מה כג
- אכלו ושתתחו כל דשני ארץ לפניו יכרעו כל יורדי עפר ונפשו לא תרה:
תהלים כב ל
- נקי בפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשי ולא נשבע למרמה:

תהלים כד ד

הגהות הב"ח

(א) גב' הך דנקבה אחרת ארבעין יומין:

גליון הש"ס

גב' וב"ת למסתמא עיי' מנחות יב ע"א מד"ה ומכ"ה:

הגהות בזהר"ב

רנשבזרוב

א] גב' והוי יודע שהקדיה טוהר. י"צ עיין דרשת מהראנ"ח דף מה ע"ב:

לעזי רש"י

אישילי"ש. בתי-שחי.

מוסף רש"י

אין אפוטרופוס לעריות. אין אס יטלים להיות לה אפוטרופוס לומר לא נבעלה (כתובות יג.) אינו יכול להיות. משוס דלא יניק (יבמות שא.)